

2021-01-05

Ert dnr:
06063-2020

Avdelningen för Juridik
Germund Persson
Avdelningen för vård och omsorg
Ulrika Vestin
Avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad
Ann-Sofie Eriksson

Folkhälsomyndigheten
registrator@folkhalsomyndigheten.se

Remiss föreskrifter till covid -19 lagen

Sveriges Kommuner och Regioners synpunkter

Sammanfattning

SKR stödjer att framtagande av Folkhälsomyndighetens föreskrifter och lagens ikraftträdare har påskyndats. Det är bra att Folkhälsomyndigheten tar fram dessa föreskrifter så att det blir tydligare kring lagen (2021:ZZ) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 och förordning (2021:XX) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19.

SKR tillstyrker förslagen men har ett antal förslag på förtydliganden. Förbundet önskar bland annat att konsekvensutredningen kompletteras med en tydligare beskrivning av om vilken effekt den ekonomiska påverkan på kommuner och regioner får för olika verksamheter, samt i förekommande fall ersätter merkostnader och intäktsförluster. Därtill vill SKR understryka, vilket också sker i konsekvensanalysen till föreskriften, att åtgärder som sätts in måste vara proportionerliga och att de givetvis måste avvägas efter behoven samt barn och ungs behov av fysisk aktivitet.

SKR dock betona vikten av att de föreslagna bemyndiganden används restriktivt och bara i situationer där andra åtgärder inte bedöms tillräckliga för att motverka smittspridning

Detta remissvar avser samtliga tre remitterade deldokument:

- Föreskrifter om ändring i Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2020:12) om allas ansvar att förhindra smitta av covid-19 m.m.;
- Gemensamma författningssamlingen avseende hälso- och sjukvård, socialtjänst, läkemedel, folkhälsa m.m
- Konsekvensutredning

Den senaste tidens ökning av smittspridningen och den belastning som det innebär för hälso- och sjukvården i stort och särskilt för intensivvården, gör situationen mycket ansträngd. Idag har vi en situation där mer än hälften av landets disponibla intensivvårdsplatser beläggs av covid-19- patienter. I vissa delar av landet är den siffran ännu högre.

Ert dnr:

Regionens ansvar

SKR anser att det i såväl pandemilag, förordning eller föreskrift bör nämnas regionernas och smittskyddsläkarens ansvar enligt 1 kap. 8 § SmL: *Varje region ansvarar för att behövliga smittskyddsåtgärder vidtas inom regionens område, i den utsträckning annat inte följer av denna lag.* Den nuvarande situationen när det är Folkhälsomyndigheten som med föreskrifter och beslut indirekt hanterar den lokala situationen kan det bli svårt för regionen att till exempel ta beslut för att förhindra spridningen av smitta utifrån den lokala epidemiologiska situationen som smittskyddsläkaren och regionen ansvarar för om det på nationell nivå finns en annan syn på risken för smitta.

Föreskrifter om ändring i Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2020:12) om allas ansvar att förhindra smitta av covid-19 m.m.;

Innehållet i ändringsföreskriften till 2020:12 uppfattas som en skärpning i och med att de tvingande reglerna innehåller ett tillsynsansvar som ligger på länsstyrelserna. Eftersom länsstyrelsen även kan utfärda sanktioner kan effekten bli verkkningsfull, dvs. beslut om förelägganden som får förenas med vite. Detta skulle kunna bli en effektiv åtgärd om det hanteras med viss snabbhet. Snabbheten är en viktig faktor för att minimera smittspridningen. Samverkan mellan länsstyrelse och det regionala smittskyddet är viktigt även framöver i detta.

SKR är undrande till hur Folkhälsomyndigheten avser att stödja varsamheterna kring riskgrupper och den skrivning om att särskild hänsyn ska tas till detta. Hur ska verksamhetsföreträdare kunna veta eller ta reda på om en individ är i en riskgrupp?

Ert dnr:

Gemensamma författningssamlingen avseende hälso- och sjukvård, socialtjänst, läkemedel, folkhälsa m.m.

Inledande bestämmelser

SKR anser att det inte är helt kongruent kring 2§ andra strecksats avseende ”badhus, en lokal med en offentlig badinrättning eller en anläggning där simbassängen ligger utomhus men vars omklädningsrum, duschar, bastur och liknande finns inomhus.” och 3§ skrivningar om inomhusaktiviteter. SKR uppfattar att det skulle kunna behövas ett förtydligande avseende vad som omfattas av föreskrifterna. För utomhusanläggningarna är SKR uppfattning hatt det hade behövt skiljas mellan organiserad och oorganiserad verksamhet men nu finns det alltså inget krav i den här föreskrifter om utomhusidrotten, utan där tillämpas eget ansvar föreskriften.

Vidare anser SKR att definitionen av badhus bör förtydligas så att istället för att använda begreppet ”offentlig badinrättning” som det står nu till att använda ”riktar sig till allmänheten” med motivet är att det skulle träffa mer rätt. Då SKR uppfattar att det är badanläggningar där man kan köpa entrébiljetter som avses och inte själva bassängbadet.

2§

Nuvarande formulering

-badhus, en lokal med en offentlig badinrättning eller en anläggning där simbassängen ligger utomhus men vars omklädningsrum, duschar, bastur och liknande finns inomhus

Förslag till ny formulering

- Med badhus avses bassängbad som riktar sig till allmänheten, oavsett om bassängen finns utomhus eller inomhus, om omklädningsrum, duschar, bastur och liknande finns inomhus

När det gäller definitionen av handelsplats anser SKR att det bör definieras enligt en lagmässig definition. Där det framgår i förarbetsuttalanden viss stödd i gränsdragningar. Av lagrådsremissen framgår bland annat att även andra platser av liknande karaktär, till exempel platser för torghandel, omfattas av ordet handelsplatser. Om det är så att föreskrifterna inte kommer att fungera på torgen så tycks det löst genom att det inte finns lokaler där man kan begränsa antalet besökare. I annat fall bör Folkhälsomyndigheten vara tydligare med vad som ska gälla. Att ha olika definitioner torde inte underlätta.

Ert dnr:

Gemensamma bestämmelser

SKR undrar om Folkhälsomyndigheten har övervägt skrivningar i föreskriften kring in- och utpasseringen från berörda anläggningar. Tex skulle detta kunna förtydligas enligt nedan:

3§

Nuvarande formulering

I verksamheter med flera olika lokaler ska åtgärderna enligt 1 - 3 göras för varje utrymme.

Förslag till ny formulering

I verksamheter med flera olika lokaler ska åtgärderna enligt 1 - 3 göras för varje utrymme, *särskilt hänsyn ska tas till in och ut-passeringen till och mellan sådana utrymmen*

Gemensamma bestämmelser

4 § Nuvarande formulering: ”Maxantalet enligt 3 § ska beräknas på sådant sätt att varje besökare eller kund ska kunna hålla minst 2 meters avstånd till andra. Första stycket gäller inte för områden inom verksamheterna som utgör serveringsställen enligt lagen (2020:526) om tillfälliga smitt-skyddsåtgärder på serveringsställen.”

SKR anser att andra stycket i 4 § bidrar till oklarhet. Förbundet efterfrågar ett förtydligande kring huruvida serveringsställen generellt omfattas av föreskriften.

Särskilda smittskyddsåtgärder för gallerior och varuhus

6 § Nuvarande formulering ”För att undvika trängsel ska gallerior och varuhus i allmänna utrymmen spärra av eller ta bort grupper av sittmöbler.”

SKR undrar hur Folkhälsomyndigheten bedömer situationen vid in- och utpasseringen utifrån ett smittskyddsperspektiv. Att just sittmöbler lyfts upp i föreskrifter torde vara för att Folkhälsomyndigheten gör den bedömningen utifrån ett smittskyddsperspektiv. Finns det är även andra gemensamma ytor som också skulle kunna lyftas upp så som till exempel toaletter?

Konsekvensutredning

6. Kostnadsmässiga och andra konsekvenser av regleringen och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen

I konsekvensutredningen framgår: Begreppen *handelsplatser*, *gym- och sportanläggningar* och *badhus* definieras i föreskrifterna. Definitionerna bygger på lagrådsremissen. Begreppen är i lagrådsremissen inte tydligt definierade, vilket omöjliggör att på förhand tydligt avgränsa vilka som omfattas av föreskrifterna. Detta får ytterst avgöras i praxis.

Lagen som bemyndigandet bygger på planeras att prövas av riksdagen den 4 januari 2021. Förordningen och de remitterade föreskrifterna avses träda ikraft samma dag som lagen, den 10 januari 2021.

SKR synpunkter

I konsekvensutredningen framgår att ekonomiska konsekvenser och ersättningsfrågor hänvisas i övrigt till regeringens redan beslutade och aviserade stödpaket och lagrådsremissens stycke Ersättningsfrågor, s 83 f.

Här vill SKR därtill uppmärksamma de intäktsförluster i verksamheter som erhåller olika typer av statligt stöd. Dessa stöd är i vissa fall korrelerade med intäktsbortfallen, i andra fall har stöden inte lika tydligt motsvarat den ekonomiska skada som uppkommit. Många gånger har dessutom de likvida ersättningarna kommit mycket sent och varit behäftade med relativt krångliga ansökningsförfaranden.

SKR vill också understryka att det är synnerligen angeläget att det ekonomiska stödet utbetalas så snart det är möjligt till berörda verksamheter. Om ett köpcenter eller en galleria helt stängs under kortare eller längre tid torde det vara relativt lätt att härleda vilka intäktsbortfall som uppstår och vilka företag som blir drabbade. Även de butiker, sim- och idrottshallar mm som i specifika fall får stora utgifter som en konsekvens av krav på större ombyggnader eller system som kräver extra bemanning kan lätt urskiljas.

Det är viktigt att företag i samband med exempelvis stängning av köpcentrum kan få ekonomiskt stöd snabbt, då konsekvenserna annars kan drabba den specifika orten kraftigt, och ge mycket långvariga effekter.

SKR anser det inte nog går att poängtera att idrotts- och kulturverksamheter är verksamheter som drabbats hårt under pandemin och är viktigt de dessa verksamheter även fortsättningsvis kan få stöd, och även ett utvidgat sådan.

Ert dnr:

SKR anser att korttidspermitteringsreglerna har varit ett effektivt stöd för många hittills under pandemin. Reglerna gäller i dagsläget med en ersättningsnivå om 75 procent fram till sista mars och med 50 procent fram till sista juni. Då denna nya förordning antas gälla till och med september bör även stödet för korttidspermittering förlängas till detta datum.

SKR saknar i konsekvensbeskrivningen situationen när kommuner eller privata företag kommer att få ekonomisk ersättning om de beordras att bygga om fritids-, simanläggningar, köpcentrum mm. Mindre omfattande ändringar kan med stor sannolikhet bäras av den som ansvarar, men om det handlar om ombyggnationer till ett värde över en viss nivå borde det regleras att den som tvingas vidta omfattande åtgärder ska kunna ersättas för dessa.

SKR anser att konsekvensutredningen bör kompletteras med en tydligare beskrivning av vilken effekt den ekonomiska påverkan blir på kommuner och regioner för olika verksamheter. Här är det också viktigt med tidig information gällande på vilket sätt och hur stor ersättning kommuner och regioner kommer att få. Kommuner och regioner behöver tidiga och bra planeringsförutsättningar. Ett sätt att åstadkomma detta för minskade skatteintäkter, som gör att staten vare sig under- eller överkompenserar kommunsektorn, är att garantera att ersätta skatteintäkterna så att skatteunderlaget täcks upp till en viss nivå, i stället för att lova ett visst antal miljarder.

Sveriges Kommuner och Regioner

Fredrik Lennartsson
Avdelningschef,
Avdelningen för vård och omsorg